

L'Anuari de l'Educació de les Illes Balears de 2008: un instrument per millorar la percepció social sobre el sistema educatiu de les Illes Balears

Direcció de l'Anuari de l'Educació de les Illes Balears

L'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2008* és el cinquè informe que presentam a la societat de les Illes Balears i no fa més que continuar el camí que vàrem començar l'any 2004, quan el Grup d'Investigació i Formació Educativa i Social (GIFES) de la Universitat de les Illes Balears va començar a fer feina en l'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears*. Aquell informe tenia dos objectius principals: en primer lloc, contribuir, amb tota la modèstia i el convenciment de què érem capaços, a situar l'educació en el centre de la preocupació de la societat de les Illes Balears. Efectivament, el desenvolupament econòmic i social de les Illes Balears necessitava i necessita —malgrat els avanços dels darrers anys— que féssim un esforç en educació. Una aposta no tan sols de l'Administració pública, dels governants, sinó també —i, fonamentalment— per part de la societat de les Illes Balears. Per poder encarar el segle XXI amb èxit, amb força, la nostra societat necessita creure en l'educació, en la formació, en el capital humà, en la innovació, en la recerca, en el coneixement. I això no és fàcil; més aviat, complicat, ja que cal canviar actituds, mentalitats i conductes, però també estructures. Cal, per tant, situar la societat en el camí adequat.

El segon objectiu era conseqüència de l'anterior. Només seria possible canviar el paper de l'educació en la nostra societat, si érem capaços de posar a l'abast de tothom més coneixement sobre el nostre sistema educatiu, més dades sobre l'estat de l'educació, més elements per conèixer i comprendre l'estat de l'educació de les Balears. Pensàvem —de fet, pensam— que només des del coneixement educatiu era —i és— possible començar a transformar la mentalitat, el pensament de la nostra societat en relació amb l'educació.

Tot i aquests dos grans objectius, la realitat de l'educació de les Illes Balears ens obliga a afegir-n'hi un altre que per a nosaltres és fonamental: contribuir a millorar la imatge de l'educació; a posar de manifest els punts forts del sistema educatiu; a assenyalar tots els aspectes de l'educació que funcionen en tots els nivells del sistema escolar; a mostrar les experiències innovadores que es duen a terme, etc. Aquest és, també, un altre objectiu al qual consideram que no podem renunciar.

A més d'aquest número de l'*Anuari*, hem volgut assenyalar i reforçar la dimensió socioeducativa de l'escola. No es tracta de no tenir en compte les responsabilitats que té el sistema escolar, sinó que el que ens interessa és analitzar tot allò que condiona la dinàmica del sistema escolar i els resultats; tot allò que des de fora de l'escola pot contribuir a millorar-la.

Aquests cinc números de l'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears* demostren que estam en el camí adequat. Evidencien que és possible millorar el coneixement que tenim sobre el sistema educatiu de les Illes Balears i també començar a canviar les actituds de la nostra societat en relació amb els beneficis de l'educació, des de la perspectiva econòmica, social, cultural, tecnològica, política, etc.

Així doncs, com posam de manifest en el pròleg de l'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2004* —el primer—, la intenció és analitzar l'estat del sistema educatiu de les Illes Balears, tant pel que fa al sistema escolar com a les institucions i als espais educatius que, tot i que són una formalització diferent del que representa l'escola, tenen una transcendència social significativa. Per tant, amb l'*Anuari* d'enguany pretenem, per una banda, conèixer i comprendre la situació de l'educació a la nostra comunitat autònoma, en el context de l'Estat espanyol i, per l'altra, contribuir a cercar solucions als problemes que té l'educació de les Illes Balears.

En el context d'aquests objectius, redactar i publicar l'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2008* és la manifestació de la voluntat de continuar treballant per posar a l'abast de la comunitat educativa i del conjunt de la nostra societat un document sobre l'estat del sistema educatiu de les Illes Balears. Volem que sigui un document viu, dinàmic, que provoqui reflexions; que millori la comprensió dels fenòmens educatius; que faci possible la posada en marxa de mecanismes de renovació pedagògica i innovació.

Amb tot, hem d'assenyalar que l'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears* és fruit de la col·laboració entre la Universitat de les Illes Balears i la Fundació Guillem Cifre de Colonya, mitjançant un conveni amb la Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears. Aquesta publicació és una iniciativa del Grup d'Investigació i Formació Educativa i Social (GIFES) de la Universitat de les Illes Balears, però que fa extensiva a professors d'altres departaments, mestres i professors del sistema escolar no universitari, inspectors d'educació, professionals de l'educació social, etc., perquè hi participin. Aquesta convidada té bona acceptació i permet que l'*Anuari de l'Educació* contingui una perspectiva de pluralitat, de diversitat. A més, hem de recalcar que per fer possible aquest *Anuari de l'Educació* i consolidar-lo vàrem signar un conveni de col·laboració amb la Conselleria d'Educació i Cultura i la Fundació Guillem Cifre de Colonya que dóna els resultats esperats.

En aquest sentit, i d'acord amb l'estructura dissenyada per a l'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears*, el de 2008 tindrà els continguts següents. A la «Introducció» fem una anàlisi de la realitat educativa de les Illes Balears d'acord amb les línies generals dels treballs que formen aquesta publicació i dels anuals dels anys anteriors, i de les opinions personals sobre la dinàmica del curs acadèmic actual. La nostra reflexió posa èmfasi especial sobre les relacions entre l'educació i la societat, sobre la dimensió socioeducativa de la institució escolar. Aquest primer text és una porta d'entrada a l'*Anuari*, un editorial que pretén analitzar els punts fonamentals i més significatius de l'educació a les Illes Balears.

Al segon apartat, «El sistema escolar de les Illes Balears», desenvolupam els estudis següents. En primer lloc, fem una anàlisi, per una banda, de l'educació primària a les Illes Balears, i, per una altra, sobre la situació de les cooperatives d'ensenyament de les Balears. En segon lloc, estudiem la situació de l'escolarització de l'alumnat immigrant a les escoles de les Balears. En tercer lloc, tractam les competències tecnològiques dels alumnes i dels professors de les Illes Balears; i, finalment, analitzam la inserció dels titulats universitaris de la UIB en el mercat de treball.

Al tercer apartat, «El sistema educatiu no escolar de les Illes Balears», oferim un treball interessant sobre la feina dels educadors socials, ens referim a les intervencions de l'educador social a Sa Pobla.

Al quart apartat, «Recerca i innovació pedagògiques a les Illes Balears», trobarem, primerament, un estudi de la investigació educativa sobre el fracàs escolar que duem a terme a la UIB. I, segonament, farem referència a dues tesis doctorals: una versa sobre la motivació de guany i rendiment cognitiu en joves universitaris des de la perspectiva del gènere; i l'altra fa referència a les representacions socials de docents i alumnes en un context social estigmatitzat, com és Son Gotleu. I, a l'apartat d'innovació educativa, fem referència a tres treballs: un sobre l'aplicació del Projecte Comenius a

un centre de Mallorca; un altre sobre el projecte educatiu innovador d'un centre de Menorca; i el tercer es refereix a l'atenció a la diversitat a un Institut d'Eivissa.

Al cinquè i darrer apartat, «Estadística i legislació educatives de la comunitat autònoma de les Illes Balears», hi incloem tres treballs. En primer lloc, un article sobre el sistema educatiu de les Illes Balears en xifres, que en anuaris futurs tindrà un desenvolupament més extens, en segon lloc, un treball sobre l'abandonament escolar a les Illes Balears i en tercer lloc un article de l'IAQSE sobre l'avaluació inicial postobligatòria. AIPO 2007.

Finalment, a més d'agrair a la Fundació Guillem Cifre de Colonya la implicació, col·laboració i generositat en l'edició d'aquest *Anuari de l'Educació de les Illes Balears*, volem agrair a tots els col·laboradors i col·laboradores la feina que han fet, la bona disposició i dedicació a l'hora d'elaborar els treballs que hi incloem. Així mateix, volem expressar agraïment a la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears pel suport que ha donat a l'*Anuari*. Tanmateix, volem destacar que la finalitat fonamental d'aquesta obra va més enllà del coneixement i comprensió del sistema educatiu de les Illes Balears. Volem, sobretot, contribuir a prestigiar l'educació en la nostra societat, que sigui un factor d'èxit personal, econòmic, social i cultural. Per a les Illes Balears, fer que l'educació sigui un factor bàsic per al futur és un repte al qual cal que dediquem el màxim d'esforç personal, social, polític, econòmic i institucional. En qualsevol cas, amb aquest número de l'*Anuari*, demostram la voluntat de continuar fent feina amb una finalitat: fer que l'educació sigui una prioritat de la societat de les Illes Balears, de les administracions educatives i la societat civil en totes les dimensions i perspectives.